Jedrt Maležič

Edina ptica

Prisrčna hvala moji mami Janke
za sidrišče in prizorišče v sedemdesetih,
utrinke dolgujem tudi pogovorom z U., V. in B.,
za potrebe pisanja pa sem si vseskozi zamišljala, da:
Jaz sem *ta otrok.*

1

Mesto pod grajskim hribom je bilo zakopano v nedeljsko kotlinsko meglo, le snega še ni bilo od nikjer. Pritisnil je značilni predmarčevski mraz, ki reže v vsako poro in že tako podžiga samopomilovanje, ki so ga nejasni obrisi razgledov v Vasiljki samo še razplamtevali. Vprašanje časa je bilo, kdaj bo začelo naletavati. Angelc jo je stisnil tesneje k sebi in ji prek debele volnene kape šepetal na uho: »Ko bova velika, bova kupila bajtico na morju. Z vrtom.«

Vasija ga ni zares slišala, zatopljena je bila v premišljevanje, kako ji je vse težje vsakič čakati na Angelca, da se zapoznelo pojavi od kdo ve, kje. Kako lahko človek *prav vsakič* tako hudo zamuja, če ves ljubi dan ne počne tako rekoč ničesar? In ko pride, je vedno brezkompromisen: ne opravičuje se, nikoli se ne, samo z nasmehom za milijon dolarjev privrši in ji začne prodajati sanjarije. Kot to bajtico. Na morju. Od kod, če nobeden od njiju še službe nima, no, ona ima v študiju vsaj prikladen izgovor, ampak Angelc? Preklada se z levega na desni bok, kadi enega za drugim in posluša plate na gramofonu svojega tastarega. Kadar gresta ven, pa nazaj do doma ne pride več po dveh. Ravno včeraj so ga bojda kolegi spet nosili, razprostrtega in zijočih ust od

pijanosti. Ma, daj, mili moj – si prepričan, da ne bi te bajtice ob morju v momentu zamenjal za kišto pira?

Odsotno je rekla: »Kaj praviš? Veter piha, nisem te slišala.«

Jutri bo morala po pregledu na Leonišču odležati nekaj dni na ginekološkem oddelku – to ji bo čisto prav prišlo. Za razmislek in v uteho pred razočaranjem, da se malce oddalji od Angelca in se postavi na svoje noge, da se zasliši, kakršna je, ne da bi ji kdo prišepetaval same blesave in neizvedljive manevre. Ko zdravniki preiščejo njene grozljivo boleče *tiste dni v mesecu*, kakor je menstruaciji še vedno govorila Adela, kakor da bi za to ne obstajali pravilnejši in natančnejši izrazi, se bo morda izkazalo celo, da se da pomagati. Da ne bo več vsak mesec ob menstruiranju padala v nezavest, saj si bo nazadnje še kaj polomila. Vsakič se udari, da je vsa podpluta in jo potem v bližnji delikatesi gledajo postrani, kot da ima kaj skrivati. Angelca pa še bolj obsojajoče, kadar je z njo.

Ni mu še povedala. Najraje bi izginila. Ne mara, da bi jo obiskoval. Tako hitro naveže stike, da bi njeni starši zagotovo posumili. Adela je imela nos za intrige, fotru je bilo sicer bolj vseeno in se je manj ukvarjal z njenim čustvenim življenjem, ampak zapiti in deset let starejši zet pač ni bil nekaj, v kar je nameraval vlagati čas in denar.

Spet je preglasila Angelčevo šepetanje, ki se je tokrat resnično porazgubilo v vetru, in rekla: »Domov bi šla, pelji me domov.«

Angelc je poskočil, vesel, da lahko ponudi prevoz, in izza kipa na grajskem griču odparkiral rdeče Rogovo kolo

z rumeno košarico. Kot služabnik njenega visočanstva je pokazal na štango kolesa in izumetničeno ponudil: »Vaša gnada naj ta hip prisede, nosilnica je oblazinjena.«

In res je bila na drogu kolesa privezana podolgovata blazina! »Kot nalašč, ni?«

Vasija se je nepričakovano zasmejala, iskreno, iz srca, kajti Angelčeva prostodušnost je bila prav tisto, kar jo je od nekdaj vleklo k njemu. Kolo je bilo, na to Vasija stavi življenje in premoženje, na kako noč konec tedna izmaknjeno pravemu lastniku. Ne sprašuje, samo prime se za spodnji del svojega močno podloženega plašča, da lahko ravno še sede na drog, zadekana v vrečasto gmoto, rdečih lic in po nekaj dneh za spremembo navihanega pogleda.

»Ste si pa tokrat prav fletno kočijo izposodili, Johaan!« reče Vasija.

Angelc neomajno odvrne: »Tehtal sem med brhkimi vranci zgolj najplemenitejšega porekla in izbral: povštre s prepeličjim perjem. Sama mehkoba za vaše blagorodje, vedno in povsod.«

Znal je govoriti, znal je tudi mežikati in migati z enim ušesom, a kaj, ko so bile to sposobnosti, ki bi jih Vasija zares cenila kvečjemu v rosnih najstniških letih. Angelc je bil vse, kar se staršem ne pove. Kljub temu sta se zarotniško in napol zblaznelo režala, ko je krmilil ukraden bicikel po cesti z Gradu in se drzno spoprijemal s poledico. Če kaj, si lahko nanj vselej računal, da bo kratkočasen. Dokler je še stal na nogah, torej nekako pred enajsto zvečer.

Morda mu dela krivico, morda je še prezgodaj govoriti o pretiranem pijančevanju, ko si tako mlad. Ampak dejstvo

je bilo, da Angelc nima meje in po devetih ali desetih unionih ne ve več, kdo Vasija sploh je. Glede na to, da je to počel – popival – že vsaj od srednje šole, si je Vasija upravičeno naslikala podobo o tem, zakaj v desetih letih, za kolikor jo je šišal, ni uspel dokončati strojnega faksa, ni uspel najti nobene resne ženske in ni uspel … hja, ni pač *uspel*.

Letela sta po klancu v vse gostejšo meglo, vse hitreje, vse bolj zaletavo, proti dnu, Vasija je tulila: »Ustaviiiiiiiiiiii!« in se še vedno režala tako preplašeno in odprtih ust, da so jo na mrazu kar skeleli zobje.

In naposled so se iz megle na Streliški ulici pojavili žarometi, da je moral Angelc zapeljati postrani v jarek in ju je vrglo čez balanco rdečega kolesa, da je vse zarožljalo in je Vasijo v histerični mešanici smeha in joka odkotalilo po zamrzlih travnatih tleh, medtem ko je ukradeno kolo z dodobra ukrivljeno feltno ostalo kar tam, v grajskem jarku. Onadva pa sta se potuhnjeno objeta opotekla dalje, navzdol in prek premrle Ljubljane, do doma njenih staršev na drugem koncu centra. Otroka v zavetju megle.

Ni je pospremil dlje kot do pločnika na drugi strani. Nikoli še. Vasiljka ni želela tvegati, da bi ga z balkona videla Adela, ostra kot britev, takoj bi povezala.

Ko je Vasija dobrovoljno in zadihano odklepala vrata stanovanja, je Adela, ki se je v viklerjih namalala na pragu dnevne sobe, nemudoma zakomplicirala. Vedno zakomplicira.

»Ljubica …« je zavzdihnila, »odšla si, ne da bi odnesla smeti. Pa Miša te je klicala.«

Pomignila je proti veliki črni vreči odpadkov za vrati. Vasija se je v opravičilo treščila po čelu. Živeti pri starših je

bilo marsikdaj luksuz, pogosto pa tudi tlaka, ki je njene študentske kolegice od drugod, denimo Miša, niso razumele.

Prihajale so iz raznih mest in vasi, ne iz prestolnice, zato jim je Vasija marsikdaj zavidala, ker so njihovi starši dejansko podpirali in spodbujali njihovo samostojnost. Ne kot pri njej. Finančno ne bi zmogla sama. Miša, na primer, je prebivala v najetem stanovanju, za katero sta plačevala njena dva. Takoj ko se je preselila v Ljubljano, je bilo to samoumevno. Domači so jo spodbujali, da se je postopoma osamosvajala. In vsak vikend se je vračala z Dolenjske s polnimi torbami vloženih dobrot. In nikoli ji niso utrujali, da ni dovolj doma, da se ne angažira pri opravilih in da živi neodvisno.

Vasija bi stavila, da Miša nikdar v življenju še ni slišala Adelinih slovitih stavkov: »Kaj, na kavo si šla v lokal? Saj imamo kavo vendar doma!«

Za Vasiljko je bilo osamosvajanje trenutno nedosegljivo. Imela je srednje premožne starše, to že, ampak imela je tudi vrh glave domačih dolžnosti, predvsem pa tega, da ji je Adela ves čas dihala za ovratnik.

Ko je na primer, še oblečena, pograbila vrečo s smetmi, da bi se naknadno sprehodila še do kontejnerja, morda pred hišo sama malce razmislila, magari prižgala cigareto, je po stopnicah za seboj zaslišala: »Potem se pa pojdi dobro umit *tam spodaj*, da nam ne boš jutri delala sramote.«

Vdrla bi se lahko. Adela je brez takta tulila po stopnicah. Po stopnicah bloka s stenami kot iz papirja!

Adela je bila rada in pogosto fina dama, a naj je še tako ovijala vse konkretne ženske zagate in pritikline v nejasne

floskule, je njena direktnost vselej butnila na plano v popolnem pomanjkanju čuta za tujo diskretnost.

»Mami, no … sosedje!« ji je s prstom na ustih polglasno siknila Vasija.

»Zase naj se brigajo,« je Adela odrezala in zaloputnila za seboj. Tako je bilo od nekdaj. Nič ni zaleglo. Adela ne počne ničesar drugega kot zgolj in samo tisto, kar hoče sama.

Vasija je ob spustu po stopnicah začutila olajšanje. Tistih nekaj minut, ki jih je ukradla nenehni družbi, je nujno potrebovala. Velikansko vrečo smeti je pred blokom zabrisala v prepoln kontejner in iz žepa potegnila mehak zavojček cigaret znamke Partner, in ko se je njena topla sapa v zimi pomešala z dimom, je znova tuhtala, kako naj bi sploh kdaj računala na to, da se Adeli zaupa glede Angelca.

Njena mama je bila od nekdaj pristašica zanesljivih, razumnih moških, včasih se je Vasija vprašala, ali ni bil morda zakon njenih staršev nekako *dogovorjen*, saj sta izhajala iz dveh uglednih ljubljanskih družin, za kateri je kazalo, da sta bili vse zmenjeni, že preden je Adela zanosila z njo, edinko. Foter se v družini nikoli ni silil k besedi glede vzgoje, kaj šele, da bi kdaj odkrito izkazoval čustveno naklonjenost, pa vendar je bila Vasija prepričana, da se z Adelo strinjata tako v strategijah kot v osnovnih vzgojnih prijemih. Bila sta razumna, skladna, ubrana. Sanjalo se jima ni, da sploh obstajajo pari, kakršen sta očitno postajala Vasija in Angelc – impulzivni pari, pari različnežev, ki najprej spijo skupaj in se šele zatem spoznavajo.

Vasija se je vse bolj nagibala k misli, da Angelcu ne zameri nezanesljivosti sama od sebe, temveč le tedaj, kadar ga

skuša opazovati skozi Adelino prizmo. In foter bi se seveda z Adelo strinjal. Ni šlo za to, da Angelca sama ne bi jemala resno, le vse privzgojeno v njej ji je velevalo, naj nikar ne rine v težave.

Ko je prejšnji teden Angelc prvič prespal na njeni ozki postelji – Adela in foter sta šla za vikend na smučanje – se ji je predstavil kot izkušen moški, in verjela mu je. Točno je vedel, kdaj mora naglo iz nje, da *ne bi prišlo do katastrofe*. Ker si še ni upala nabaviti gumice, da je ne bi kje, v kakšnem predalu odkrila Adela, je bilo njegovo znanje edino, na kar je lahko računala.

Ni bil njen prvi, Vasija je za sabo že imela izkušnjo ostre bolečine, ko je na poti domov od prvega naključnega naleta njeno mednožje zijalo kakor razbolena rdeča zvezda in ni mogla misliti na nič drugega kot na to, da je pravkar spala z nekakšnim *mesarjem* brez občutka. Pač pa je bilo z Angelcem prvič zares prijetno, gomazenje jo je tako toplo zaobjelo, da se ni branila, ni terjala, da bi ji najprej povedal vse o sebi in jo peljal na večerjo, vse to se je zdelo nepotrebno zavlačevanje.

Rekel ji je: »Rad bi te slišal,« in vsaj enkrat po več letih si je Vasija seks zares želela, še več, tulila je, prvič stokala, bila je nepotešljiva. To te na človeka priveže, morda za vekomaj. Menda ne izpustiš takšnih užitkov iz rok samo zato, ker človek nima občutka za čas in malce preveč popije?!

Bolj ko se je cigareta bližala koncu, bolj se je temnilo in bolj je bila Vasija prepričana, da so jo občutki prej na Gradu pretentali in da Angelcu ničesar ne zameri, da je pač pristen, njeni starši pa nazadnjaški, zato ne bo poslušala

njunih predsodkov. Zato naj vsaj še nekaj časa vse ostane, kakor je. Skrito.

Ko se je Vasija po stopnicah zadihana vrnila v sedmo nadstropje, je Adela že zajela sapo, da bi nekaj komentirala, gotovo kaj v zvezi z Vasijino garderobo, toda Vasija je bila že pri oranžnem telefonu za vrati, samo sezula se je in že vrtela številčnico, da pokliče nazaj Mišo in ji sporoči: »Jutri po lektorskih nujno kosilo v Lipci!«

Miša bo vedela, kaj storiti. Čeprav je odraščala v Ribnici, je bila v Ljubljani že tako ustaljena, da je poznala Angelčevo širšo družbo in njegove pivske pajdaše, hkrati pa je bila pri štiriindvajsetih tudi že *v resni zvezi*. Znala je poiskati pravega tipa, preizkusiti razne partnerje in se naposled ustaliti, žuranje Miši in Vojku ni bilo tuje, otrok pa je bil zgolj še vprašanje časa. Odlagala sta ga na konec njenega študija francoščine in njegovega študija ruščine. In Miša je bila Vasijin glas razuma, posrednica med Adelino brutalno pragmatičnostjo in Vasijino samoniklo voljo do svobode. Od nekdaj. Zdravilna navzočnost, ki je Vasijo soočala med drugim s tem, da je Adelina elitna vzgoja edinke v središču Ljubljane povsem skregana z življenjsko realnostjo in se je mora Vasija slej ko prej otresti.

2

Na pregled na ginekološki kliniki v Leonišču, zaradi katerega se je Vasija že vnaprej smilila sama sebi, je bilo očitno ob približno isti uri naročenih približno dvajset žensk. Vhoda v čakalnico sta bila dva. Stekale so se z obeh strani. Najprej je Vasija še vprašala, katere so bile tam pred njo, in ljubeznivo so dvignile roko tri zapovrstjo, po videzu vse starejše od nje. Bile so same, brez partnerjev. Potem pa, ko se je v prostor z obeh koncev nakapljalo še deset drugih, je Vasija že pozabila njihove obraze. In bilo ji je žal, da je prišla tja skupaj z Adelo.

»Če te obdržijo na opazovanju, kot so *mi* obljubili, ti bom popoldne prinesla še ličila,« je čenčala njena mama.

»Nehaj, mami, saj imam s sabo torbico z milom in zobno ščetko, vse imam. Kaj naj z ličili v bolnici, daj, prosim te, nehaj.«

»Veš, kaj. Nisi na tisti tvoji košarkarski telovadbi, pač pa je to ugledna klinika, in nikakor ne mislim trpeti, da bi te zdravniki imeli za nekakšno zanemarjeno … frčafelo z dežele.«

Vasija se je v zadregi ozirala okoli sebe in zavijala z očmi. Zadnje, kar je še manjkalo, je bilo, da jo vse te ženske iz cele

države, ki so kakor kokoši na tramovih ždele po čakalnici, ožigosajo kot razvajeno ljubljansko fračo.

»Mami, prosim te, moledujem te, mami – tiho bodi.«

»Kaj pa ti misliš, kaj si bodo pa potem mislili o *meni*?!«

»Mami – pšššt.«

Sestra, ki je na vsake kvatre pokukala iz ambulante in si mrmrala v brk, je končno prinesla kartone. Medtem ko je Vasija zamižala in se trudila odmisliti neznosno gnečo, je Adela že popadla naslednjo žrtev – usahlo in žalobno žensko nekje v poznih dvajsetih, ki je sedela na drugi strani čakalnice.

Nemudoma je obžalovala, da jo je ogovorila. Ker ni znala skrivati razočaranja, ko je šlo za propadle investicije, je skoraj z gnusom poslušala, kako je ženska v odziv na vljudno, a povsem vsakdanje navrženo vprašanje: »Kaj pa vi tukaj?« začela na en mah razkladati celotno vesoljno breme, ki jo je težilo.

Visoko tvegana nosečnost, štiri mesece ležanja pri miru, pet naravnih splavov zapovrstjo, nezmožnost, da bi se plod obdržal v njenem telesu. Kazalo je, da je njen partner neznansko potenten, ona pa povsem nesposobna donositi. *Adeli je seveda žal, da je vprašala*, si je takoj mislila Vasija z zaprtimi očmi in je privoščljivo še naprej mižala, medtem ko je njena mama prikimavala nesrečnici poleg sebe, ki je zgodbo napletala vse prepodrobno, vesela, da se je končno našel nekdo, ki ji je pripravljen prisluhniti.

»Prav vsi so mi … umrčkali … Postavila sem jim grobke, vsem, v ravni vrsti po starosti, na vrtu pri mamici …«

Nekaj grozljivega je bilo v tem, kako je ta dodobra izpita mlada ženska izustila besedo *umrčkali*, da je Vasijo prav

oblila zona. *Smrt vendar ni ljubka, za pomanjševalnice, smrt je grozljiva in mogočna!* Sploh pa moraš najprej zaživeti, da bi ti bila smrt dostopna. VENDAR.

Očitno je ta bledolika pojava v svojih splavljenih zarodkih videla resnična bitjeca. Je morda že sanjarila, da kobacajo po hiši? Strašljivo.

Ni točno vedela, zakaj, ampak Vasija si je ob litanijah te sotrpinke, ki so trajale in trajale in postajale vse bolj tragične, ki so zdaj že povsem brezizrazni Adeli vidno začenjale parati živce, na tiho obljubljala, da nikoli ne bo padla tako nizko. Po kakšni starosti vendar? *Grobke?!* Kakšno vrsto na vrtu?! Menda se revi cufa. In govori o mamici? Ko bi sama rada postala mamica? Ta ni zdrava, nikakor ni za mamico – saj je mentalno še otrok!

Vasiljko je naravnost čudilo, kako iritantna se ji zdi neznanka, sploh glede na siceršnjo dokaj visoko mero sočutja do trpečih in dejstvo, da ta reva ni prav ničesar zagrešila, v najslabšem primeru je bila žrtev okoliščin in lastnega telesa. Na situacijo je poskušala gledati od zunaj. Neznanka se je spovedovala njeni materi. Do tu še vse jasno. Vasija je prav lahko ne bi poslušala, se ne zmenila zanjo. Zakaj jo torej muči nenadna želja, da bi jo nadrla? Da bi se ustopila prednjo in ji dala vedeti, da je sama več kot kup jadikujoče nesreče, da ji v ničemer ni podobna? Od kod potreba po izživljanju nad ubogo punco iz čakalnice? Takšna si Vasija ni bila všeč.

Končno je Adela, ki prav gotovo ni sledila vsem podrobnostim revičine usode, nekaj zamomljala in iz taške potegnila časopis. Pretvarjala se je, da bere, in slabo ji je uspevalo.

Toda plaz je bil že sprožen in mlada ženska je kmalu zasmrkala, očitno jo je v jok spravilo lastno nakladanje. Vasija se je žgoče zavedela, kako podlo je, da pomisli kaj takega. Počutila se je kot smet in si želela samo, da bi ta odrasla oseba – *vendarle je odrasla, mar ne, čeprav se tukaj, sredi čakalnice, grudi kot kup nedonošenega mesa?!* – umolknila.

Njena težnja, da bi upravičila svojo željo po ženskinem molku, je bila celo tako močna, da je Vasija na zadevo začela gledati, kot da ji neznanka krati pravico do povezanosti z mamo Adelo, kot da vdira v njuno intimo. Pravičniško se je jezila, čeprav je vedela, da za revico zadeva ni osebna, da pograbi vsako bilko. Ravno je bila na tem, da ji pove, da mora ta čas izrabiti zase in za druženje s svojo mamo, da ga zanjo, skratka – nima.

Toda Vasija se je ujela, svoje misli je zgrabila, jih popokala v prtljažnik in zapeljala vzvratno. Ne smem si dovoliti tolikšne trdote, je pomislila. Naletela bom še na številne ženske, ki jim usoda ni bila mila. Kaj neki naj šele pričakujem v bodoče? Še več patetičnih jamrarij? *Nehaj, stara gajba, ne bodi, no, taka prasica*, si je dopovedovala z Mišinim glasom. Medtem pa si je neznanka brisala smrklje kar z dlanmi, da je morala Vasija napeto bolščati v strop, ker bi ji sicer gnus zagotovo bíl z obraza. Adela je razprla taško in revici podala robec iz blaga. Niti njen obraz ni izkazoval sočutja. Samo odpor. Trdo in neprebojno, skalnato vljudnost.

Obe z Adelo sta si na moč oddahnili, ko je izmozgana ženska vstopila v ordinacijo. Prva soseda v čakalnici se je za ženskinim hrbtom takoj zasukala k Adeli in šepnila: »Vsem to dela. Vemo že vse in preveč o njeni zgodbi.«

Adela je samo okorelo pokimala, ni pa nameravala znova zagrešiti napake in povprašati še ene neznanke, kako se kaj drži in kako živi. Tišina bo čisto v redu.

Vse, kar je Adela izustila odtlej, je bilo prigovarjanje Vasiljki, da je doktor Dobnik, mož njene zelo vplivne prijateljice Milene Bunta Dobnik, s katero se ob sobotah udeležujeta kvartopirskih večerov, gotovo najboljši učenjak na svojem področju in sploh naj mu Vasiljka le dobro prisluhne.

»V bistvu bom šla kar zraven, za vsak primer. Ti vedno pozabiš, kaj povejo dohtarji.«

Vasija se je uprla. »Kako vendar, zraven, saj sem že polnoletna, mami!«

A ni šlo. Ko si je Adela kaj vtepla v glavo, si moral trdo garati, da si jo preusmeril. »Eh, pa kaj še, daj, no, blebečeš v tri dni … Seveda grem zraven!«

Trajalo je. Doktor Dobnik si je tistega dne vzel čas in dolgo pričakovani »Vasiljka Jaklin« iz ambulante se je razlegel, ko sta bili tako Vasija kot Adela že izmozgani od čakanja. Vasija je popustila, bilo je že pozno in od izmozganosti se ji je že fučkalo za vse, zato se ni razburjala, ko je Adela vstala in se postavila tik za njo. Vendar pa jo je sestra – *hvala bogu za sestre!* – ustavila in iztegnila roko pod podbojem.

»Obljubim, da boste prvi izvedeli, ko bo vaša hči imela novice.«

Cik. Vljuden nasmešek, a trd in neizprosen. Cak. Kakor da bi se medicinska sestra učila pri Adeli sami. Adela je ostala zunaj, Vasiji pa se je to zazdelo strašansko pravično, da

se je še vedno muzala, ko si jo je doktor zvedavo in precej utrujeno ogledoval.

»Boste delili z mano? Tudi jaz bi se smejal,« je vprašal, kamnito resen.

»Ah, nič, moje mami niso pustili naprej …« Vasija se je v tistem hipu zavedela, kako otročje deluje.

»Edino pravilno. Odrasla ženska ste.« Kamnito. Resen.

»Polnoletna, ja, to pa res,« je ponosno pritrdila Vasija. Nekako se ji je zazdelo, da je za odraslost morda, samo morda potrebno še kaj drugega.

»Še *virgo intacta*?« je takoj nato prešel k stvari.

Vasiji se je zaletelo. »Prosim?«

»Ali ste že kdaj imeli …«

»Ja … Saj sem vas razumela.«

»Torej ste spolno aktivni?«

»Mislim … ne. Ne, nisem.«

»Nikoli še niste?«

»No …«

»Torej virgo intacta?«

Vasija je mahoma začutila rdečico, ki se je prelivala izza ovratnika. Ni vedela, da bo to takole. Niti sanjalo se ji ni, kaj naj mu pove in česa ne. V tistem hipu je pomislila na Adelo, ki bo gotovo terjala poročilo, in z odločnim kimljajem zatrdila: »Virgo intacta.«

Šele ko jo je pozneje od živčnosti krotovičilo na ginekološkem stolu, je sprevidela, da je doktorju zadeva gotovo že kristalno jasna, saj si jo je ogledoval od znotraj, in pomislila je še, kako zelo *nepolnoletno* jo je moral videti, ko je doumel, da se mu je tako trapasto zlagala. Prišla je vendar

zaradi bolečih menstruacij! Kako naj bi se pripravila na intimna vprašanja?

Doktor Dobnik je po pregledu obsedel za pisalno mizo in bežno dvignil pogled. »Moment, posvetovati se moram. Vas bomo poklicali nazaj noter.«

Adela v čakalnici je že lakomno pričakovala novice. Ko ji Vasija ni z ničimer postregla, ker ji niso ničesar povedali, je mama obupano zavila z očmi. Vasija je komaj imela čas pomisliti, ali bo zdravnik Adeli izdal, da ni več devica, ko so se vrata že odprla.

Sestra je tokrat sladkobno navrgla: »Kar obe, prosim.« Njen nasmešek je bil sicer kratek in vidno hlinjen.

»No, edino pravilno,« se je vanjo obregnila Adela.

Zdravnik je bil še na telefonski zvezi s kolegom, a sta se ravno poslavljala. »Postopek teče. Ajdi, bok, Mito, bok bok.«

Vasija ga je moledovala s pogledom, medtem ko je njen um galopiral. Prosim, stari, nikar me ne izdaj. Reci moji mami, da sem še nedolžna. *Nedolžna? Nedolžna?! Kako popolnoma bebav izraz*. Da sem nedotaknjena. Ali še bolje, ničesar ji ne reci. Samo nikar ne načenjajmo te teme, tovariš doktor. Prosim?

»Torej,« je doktor Dobnik pogledal Adelo in si mel roke. »Moj posvet je bil kar se da uspešen. Na ginekološkem oddelku UKC je še prostor.«

Na zmeden izraz obeh se je obrnil k Vasiljki in dodal še: »Na opazovanje boste prišli. V klinični center vas vabim na nekajtedenski obisk na oddelku za venerologijo, da bomo lažje spremljali vaš menstrualni cikel in vam ne nazadnje

pomagali. Pacientka slovitega tovariša Jezerška boste. Saj se strinjate?«

»No …« je obotavljivo rekla rahlo osupla Vasija. »To ste mi že povedali, ampak mislila sem, da pridem za nekaj dni … ne pa tednov.«

Premišljevala je o predavanjih, ki jih bo zamudila, in o tem, kako jo bo Angelc pogrešil. Morda bi si znal v tem času celo najti kakšno drugo? Kdo ve, tako dobro ga še ne pozna …

Adela je vskočila: »Kakor boste rekli, gospod doktor!« S pogledom je utišala Vasijo.

Doktor je skomignil. Ni pričakoval, da bi mu kdo ugovarjal. Bivanje v UKC se je vendar ponujalo kot razkošje. »Torej kot razumem, bo šlo, gospodična?«

Tovariš Dobnik je vprašanje več kot očitno zastavil Vasiji, a odgovorila je Adela: »Absolutno! Kje podpiševa?«

»*Tovarišica Vasiljka* podpiše pri sestri, ji bo predložila formular.«

Vasiji se je zazdel doktor v trenutku neznansko fejst možakar in srčno je upala, da se bo tudi njegov »sloviti« kolega Jezeršek izkazal za takšnega. Adela je privihala nos, kakor je znala snobovsko storiti v tovrstnih situacijah, in se zasukala na peti.

3

Miša se je bližala lokalu Pod lipo z razprtimi rokami, da je bila v temno rjavem ponču sredi Rimske videti kakor vranjelasi Winnetou, ki v supergah Bata vihra okoli Plitviških jezer, kjer so bojda neki Švabi pred kratkim snemali film o njem. Tako deplasirana in tako prepričljiva hkrati.

Bila je rdeča v lica in njene goste, nepopuljene obrvi so v kristalčkih nosile zamrznjene kaplje ljubljanske megle. Prišla je na kolesu. Ljuba Miša, tako polna topline in naklonjenosti.

Ko sta si v notranjosti Lipce planili v objem, sneli kapi in se namestili za mizo v kotu, je Miša najprej obmolknila, kot da to nekaj pomeni, in prijela Vasijo za desno dlan. *O, jebemti, noseča je*, je takoj pomislila Vasija.

»Kaj? Kaj?!«

Miša je še vedno molčala in komaj zadrževala igrivi krohot, da so se ji skoraj solzile oči. Mogoče pa ni to, mogoče pa ni froc, mogoče je kaj čisto drugega?

»Povej mi, Miša, povej, no! Reci, na glas, da te slišim!«

»Ne vem točno, kaj naj.«

Vasiji se je zazdelo, da jo bo razgnalo od zvedavosti in obenem nečesa drugega, nečesa bolj pikljajočega, od nelagodnega zbadanja v prsih, ki ni nič kaj kazalo, da bi bila vesela za prijateljico. Prej je kazalo, da ji … zavida? Da bi

ji najraje zabrusila, naj se ne napihuje? Da ne zmore zbrati tiste zapovedane količine veselja, ki se terja od nje ob tovrstnih prilikah?

Med naraščanjem suspenza je Mišin pogled poskakoval in vriskal, Vasijin pa je istočasno nekako ugašal, kot da bo pravkar skočila iz kože, če se to ne bo nehalo.

»Noseča si, aneda. Vem,« je izdavila Vasiljka Jaklin in pokimala.

Takrat so Mišine oči neverjetno debelo pogledale. Okrogla rjava kolobarja sredi njenega obraza sta izstopila, da sta se zazdela kot dva velikanska leteča krožnika. In potem je Miša oči priprla, da sta bila rjava leteča krožnika samo še leteči cigari, potem pa niti to ne več … Dokler nista spet postala samo še očesi prijaznega, naklonjenega bitja. Vasija je zadihala.

Miša jo je prijela še za drugo roko in pretirano očitno odkimavala: »Niti slučajno! Ne mislim pri dvajset plus drobiž zaključiti kariere in se privezati za šporget … Hvala lepa, ni šanse pod soncem.«

Vasija jo je hvaležno pogledala. Sramovala se je svoje zavisti in neustreznega odziva, toda v luči tveganja, da bi izgubila kolegico in ostala tako rekoč sama v zosu francistike, si ni mogla kaj, da ne bi olajšano kimala. *Ni noseča. Zmotila se je.*

»Kaj pa potem? Kaj mi boš povedala?« Karkoli že bo, ne more biti tako hudo.

Miša je takrat začela afektirano mahati z roko in si šariti okoli obraza, kot da hoče nekaj pokazati s pantomimo … kot da … kaj neki ji kaže?!

Prstan! Vojkov zaročni prstan!

»Po-ro-či-la se bova!«

Bolje, veliko bolje … Veliko manj slabo.

Vasiljka je navdušeno zavriskala. Tokrat že ne bo dopustila, da bi ji obličje spreletaval dvom, ki bi prijateljici lahko pokvaril izkušnjo. Cvilila je skoraj pretirano, kot da komaj čaka na to poroko, kot da se je veseli kot svoje. In Miša je to znala ceniti.

»Kako fajn od tebe, da podpiraš! Sem se že ustrašila, ko si me takoj zacahnala za matko. Ker matka pa res nisem še pripravljena bit.«

Vasija se je opravičujoče nasmehnila. Kaj pa veš, pri vseh teh nadobudnih materah, katera to hoče in katera ne. Zadnje dni se ji je zdelo, da se vse vrti samo še okoli razploda.

»Boš moja kuma?« je upajoče navrgla Miša, pordelih lic.

Vasija se je zarežala. »Veš, da! A bom morala nosit oblekico marelične ali sivka barve?«

»Ne … Komot si v hlačah, samo naj bodo na zvonec … Hecam te, no! Od kod ti pa to z oblekico?« se je Miša za hip zresnila.

»Bila je samo šala, saj veš, iz ameriških filmov … Družice so tam vedno oblečene v volančke sladolednih barv …« Miša jo je še vedno pisano gledala.

»Ah. Pozabi.« Vasija je zaploskala, resnično olajšana, ker ji ne bo treba prenašati pogovorov o razmnoževanju in potomstvu. »Jupiii! Čestitam! Kaži še enkrat ta tvoj prstan!«

Njuna vzhičena glasova sta odmevala prek gostilne, da se je nekaj gostov radovedno oziralo v naklonjenosti, drugi pa so si mislili, da sta čisto premladi za rjave steklenice piva, ki so se nabirale na mizi pred njima.

Večerilo se je že sredi zimskega popoldneva, ko sta prešli na velepomembne teme.

»… in zdaj lahko samo upam, da bo Vojc še hotel spati z mano! Saj veš, baje seksa nič ne zaduši tako učinkovito kot ta klinčeva pogodba, ki se ji reče zakon. Jebeš seksualno revolucijo, še vedno smo na istem.«

Vasija je odmahnila z roko. »Joj, ko sva ravno pri tem. A je lahko kdaj preveč? Angelc sili vame *ves čas*. Je to sploh normalno?!«

»Ga bo minilo, počakaj še malo,« se je zarežala Miša. »Revolucija mine bliskovito. Od Jane vem!«

Glede seksa je bila Miša vsekakor precej bolj sproščena od Vasije, ker je bila tudi dve leti starejša in je imela starejšo sestro, ki nikoli ni skrivala vzhičenosti nad tematiko. Vasija je Miši vselej zaupala svoje seksualne skrbi, nato pa jih je Miša prenesla starejši Jani in nazadnje postregla Vasiji z Janinim odgovorom, ki je bil vedno svobodomiseln in pomirjujoč.

»Če pa Jana tako pravi … Saj res, kako je Jana?«

»Spet žaluje za nekim džaznim ljubavnikom. Tako da najbrž kak teden še ne bo vstala iz postelje!« se je zasmejala Miša, niti ne škodoželjno, čeprav je Vasija takoj rekla: »Auva.«

»Ah, saj veš, hipiji se ne predajo zlahka. Tudi ko ji gre slabo, ji gre bolje od vseh nas!« Tokrat sta se zasmejali obe.

»Ampak resno. Jaz pa ne bi hotela, da se vse moje življenje vrti okoli tipov,« je nekoliko resnobno, čeprav že kar omotično pripomnila Vasija.

»Niti jaz!« je pritrdila Miša. »Ampak se pa res vztrajno rinejo v ospredje – vseh naših življenj.« Miša je zavila z

očmi. »Zadosti o meni pa mojih. Povej, kako je Angelc. A se še dobivata, a, a?«

Vasija je morala pomisliti. Morda za hip predolgo. »Ves čas premišljujem, kako naj ga sploh kdaj pripeljem domov. Ta je take sorte, da bi me še pred lastno mamo poskušal prijeti za rit.«

Miša je prikimala. Razumevajoče. Njen Vojko je bil prej piflar kot razgrajač, prej zgleden bodoči oče kakor seks mašina, za kakršno je med prijatelji veljal Angelc. Takega alfa tipa ne pripelješ domov mami Adeli, to je bilo jasno od daleč. Z njim se zabavaš na samem, ko ni nikogar blizu, v tebi odpira izvire, ki so bili prej zajezeni, ampak to je pa tudi vse.

»Veš,« je Miša sprva resnobno načela temo, potem pa precej okajeno dodala, da se je še sama sebi zazdela blesava: »Niso vse rožice za v pušeljc na mizi. Ene so samo za pošnofat.«

Režala se je, ko je modrovala, toda Vasija jo je pogledala skoraj togotno. Seveda je vedela, kaj misli Miša. Samo da ji to, kar je mislila Miša, trenutno ni bilo niti malo po volji. Ni si predstavljala, da bo pristala v zvezi, ki ji sploh ni mogla reči zveza, pač pa je bila po vseh merilih očitno zgolj razvrat. Užitkarjenje. Je možno, da je opevana seksualna revolucija Vasijo povsem zaobšla? Ker čutila je v glavnem krivdo. Tako strohnelo, stoletja staro krivdo, kakršna se pogosto kradoma potika po zakristijah in kleteh in nikakor ne pritiče sedemdesetim letom, ko vsi govorijo o diskotekah in ploščah in leviskah in se nihče več ne ozira na nazadnjaški in okoreli pojav, imenovan spodobnost.

Kot da bi prisluškovala Vasijinim mislim, je Miša počasi rekla: »Veš, Vojkova babica je še verna. V cerkev hodi.« Vasiljka je samo skomignila, ni imela odnosa do vere in vernikov. Nihče pri njej doma jih niti omenjal ni, tako da je imela občutek, da gre za temačni srednji vek, ki je minil za vekomaj.

Toda Miša jo je pogledala, kot da bi imela nekaj za bregom. »In …,«, je poudarila, »*in* … in obljubila nama je svojo hišo v Trnovem, če se cerkveno poročiva!«

Hišo? Vau. Vasija si ni mogla predstavljati, kaj bi naredila v podobnem primeru. Niti se ji ni sanjalo, kam meri Miša, ki je bila videti vznemirjena. Za suspenz je premolknila, tako da Vasija ni prav dobro vedela, ali naj kaže vzhičenost ali naj sočustvuje.

»Joj. Dilema. Kaj pa sta rekla? A boš morala sprejet kakšne zakramente? A bosta sploh sprejela? Kaj bosta?«

Miša je skomignila. »Meni je čisto vseeno, če me malo pošpricajo s sveto vodko in molijo zame.« Prasnila je v smeh, Vasija pa tik za njo, tako da se je njun združeni hohot prevesil v salvo, ki je začela motiti druge goste. Ozirali so se k njuni mizi.

Miša se je sklonila bliže in polglasno nadaljevala. »Poleg tega sem si vedno želela vrt, podoben, kot ga imamo dol v Ribnici. To je to, ti pravim, stara. Če me mož ne bo hotel več redno servisirat, bom pač plela po gredicah in okopavala paradajz!« Nova salva smeha.

Vasija je sicer pomislila, da se sama ne bi tako hitro prodala. Adela in foter pa tudi nikoli ne bi prenesla, če bi se babica vtaknila v Vasijin in njun ateizem. Babica Jaklinova,

ki je še vedno živela na robu mesta, je bila sicer samonikla nevernica, ki je na vse pretege bežala od spovedi in maše še v predvojnih časih, ko je bil redkokdo komunist. Adelina mama Minka, tudi že pokojna, je bila bojda tako toplega in ljubeznivega značaja, da preprosto ni mogla sprejeti ideje o peklenskih mukah za krivoverce, in govorilo se je, da je bil njen soprog – Adelin oče – svojčas zagnan partijec.

Škoda sicer, da se Vasija od nasledstva ne more nadejati hiše v Trnovem, po drugi strani pa – ni v njenem vidnem polju *nikakršne* poroke, kaj šele cerkvene.

»Mah, prav imaš, briga te, konec koncev,« je rekla prijateljici in odmahnila z roko.

Miša je prikimala in pomežiknila. »Bova kompenzirala in naredila tako svatbo, da bo za vse prav, boš videla.«

4

Vasija je ob bolnišničnem zajtrku v Kliničnem centru z vidnim gnusom odložila vilice in nož. Preprosto ni kapirala, kako naj bi postana hrenovka in jogurt iz piramidnega tetrapaka ob sedmih zjutraj pripomogla k njeni zdravi prebavi, kaj šele urejanju menstrualnega ciklusa. Obrnil se ji je želodec.

»S čim nas pitajo …,« je zavila z očmi.

Ženska približno tridesetih let na sosednji postelji, Alma, ki je bila videti kot uvela sliva, ji je s priprtimi očmi siknila: »Razvajenka.«

Vasiji se ni dalo prerekati. Vse ženske v sobi so bile starejše od nje in tako rekoč niso imele obiskov, zato se ji ni zdelo izključeno, da bi jih mučila zavist. Tako je vsaj menila Miša, ki jo je redno obiskovala.

»Klasična fovšija,« je Miša prigovarjala Vasiji prejšnji večer. »Saj jih vidiš, kako vlečejo na ušesa ta moment, ko se pogovarjava. Vznemirjenja jim fali – sploh pa bi dušo prodale za tvoja leta, tako da se ne sekiraj, nič ni narobe s tabo, samo obdana si s fosilnimi harpijami,« je rekla, in Vasiji se je zazdelo čudno, da bi Miša, vendarle feministka, tako grobo govorila o ženskah. Potem pa je pomislila, da to

počne samo zato, da bi se Vasija bolje počutila, in preplavila jo je hvaležnost.

Stara sliva Alma je še kar gnala svojo mantro. »Če bi jaz namesto tebe vsako popoldne dobivala domača kosila od svoje mame, če bi mene mamica tako servisirala, bi se tudi zmrdovala nad vsem, kar bi mi ponudili v bolnici …«

Ne reagiraj, samo obrni se proč in molči, z vso močjo se potrudi, da ne rečeš nič – ne splača se, ne moreš zmagati, si je dopovedovala Vasija. In čez čas je delovalo. Babura je po kopici podobnih poskusov žalitev končno umolknila. Čeprav je bila Vasiljka na oddelku najmlajša, je nikakor ne bi dobro odnesla, če bi se sprla s katero od starešin. In Anita, skrajno neugodna soseda, je bila tam že vsaj mesec dni. Poznala je tudi vse druge, gotovo bi jo poskušala očrniti, takoj ko bi Vasija kaj pisnila proti njej. *Molči, torej, in si misli svoje. Niso vredne tvojega mnenja.*

Po zajtrku je bila na vrsti vizita. Vsak dan ista rutina, tovariš doktor Jezeršek se je pomikal od postelje do postelje in si ogledoval zdravniške kartone. Bil je hecen patron, deloval je tako zagnan v svojem delu, da nikoli ni bil počesan ali urejen, temveč je dozdevno načrtno gojil videz norega znanstvenika. Govorilo se je, da je njegova soproga pionirka na področju terapije s hormoni, namenjene jalovim ženskam. Čisto novega podviga na znanstvenem področju. Bila sta tako rekoč *bog i batina* ginekoloških podvigov in menda so ju vsi poznali kot usklajen par ugledneže v. Tako je bilo Vasiljki vsaj dano vedeti.

Ko je strežnica zagledala nedotaknjen pladenj s hrenovko, ki ga je Vasija samo odrinila na stran, je zastokala: »Ojej,